

ДА СЕ СПЪНЕШ НА ЛУНАТА...

chitanka.info

Разбира се, за сроковете може да се спори. Това естествено няма да стане утре. Но ще стане: на Луната ще кацне кораб с екипаж. И хората ще се поселят на Луната.

Как ще се отразят лунните условия на живота на човека, какво ново ще внесат те в земните ни привички? Няма защо да гадаем. Нека си представим, че на Земята са се породили същите физически условия, каквито съществуват на Луната, и ние за известно време живеем така, както ще живеят някога хората на Луната. Ето, събуждаме се сутрин, очаква ни обикновен делничен ден и...

Само да се уговорим: за да свикнем по-лесно с необикновеното, да си изясним по-добре неочакваните явления, които дебнат човека на Луната, и възникващите проблеми, „ще въвеждаме“ лунните условия постепенно. Няма значение, че физически това е невъзможно: ние ще проведем един мислен опит, ще проверим годни ли сме за космичното бъдеще.

И така, първото условие: от днес радиусът на нашата планета е станал четири пъти по-малък. Всичко друго засега ще остане непроменено.

КЪДЕ ИЗЧЕЗНА ПЛАНИНАТА?

Привечер пристигнахме с моя приятел — млад астроном — в планината, за да прекараме отпуската си в почивния дом, разположен всред малка равнина, заобиколена от всички страни с живописни скали и планински върхове.

На сутринта при първите слънчеви лъчи аз дръпнах завесите, за да видя как изглежда планината рано сутрин.

Планината я нямаше. От изумление потърках очи. За една нощ видът на местността се бе променил до неузнаваемост. Пред мен чак до самия хоризонт се простираше доста гладка равнина, обрасла тук-там с ниски храсти.

— Къде е планината? — завиках аз.

— Трябва да свикваш — чух спокойния глас на приятеля си. — Нима забрави, че днес радиусът на Земята е четири пъти по-малък и ние виждаме хоризонта такъв, какъвто е на Луната?

— Да, но планината... — прошепнах аз и изведнъж всичко разбрах.

Колкото е по-малко кълбото, толкова е по-голяма извивката на повърхността му. А колкото е по-голяма извивката, толкова по-близо е хоризонтът... Планината просто се бе скрила зад новата линия на хоризонта.

— Все пак... — промърморих аз — как ще се ориентираме при такъв ограничен обзор? Нали сега непосредственото наблюдение на местността може да ни даде лъжлива представа за истинския ѝ общ характер? Ето, аз виждам сега безкрайна равнина, а в действителност това е сравнително малка равнина сред планината.

— Това е нищо. Колко има още да се чудиш — многозначително обеща астрономът.

УЧИМ СЕ ДА ХОДИМ

Облякохме се набързо и решихме да излезем да се поразходим. Нямахме търпение по-скоро да разберем какви други промени са настъпили в околния свят.

С новите условия се запознахме буквално още при първата крачка. Тази крачка аз направих, като се отблъснах с привичното усилие. За миг, както и очаквах, двата ми крака се отделиха от земята и почувствувах, че летя над повърхността. И веднага след това плавно, без да усетя почти никакъв удар, стъпих на издадения напред крак. След първата крачка някак от само себе си последва втора, трета... Това много напомняше на ходене по опъната пружинираща мрежа.

Засега събитията се развиваха точно според представите ми за ходене по Луната, получени от статиите и научнофантастичните разкази.

Така се увлякох, че неусетно почнах с всяка нова крачка да се отблъсквам все по-силно и по-силно. От това дължината на крачките-скокове все повече се увеличаваше. Но не успях да се порадвам, тъй като закачих за нещо крака си и се плъснах с цялата си дължина на пътечката. За щастие падането беше доста плавно и аз почти не се ударих.

Неволно погледнах пътечката: в какво се бях спънал? Виновна беше една съвсем малка, едва забележима грапавина на почвата. Това много ме учуди. Преди, в нормална обстановка, никога не бих се спънал в такава незначителна грапавина.

Тръгнах по-внимателно, но буквално след две крачки пак паднах. По дяволите, какво е това? Станах и вече съвсем не така бодро, както преди половин минута, тръгнах по пътеката, като от време на време се спъвах в камъчета, издатини и корени. Падах, упорито ставах и продължавах да вървя. Придвижването в новите условия се оказа доста трудно. От първоначалното ми повишено настроение не остана и следа.

Неволно си припомних детските години, когато, едва научил се да тичам, препусках самоотвержено напред и назад по съседния булевард, като току се спъвах, тупвах на земята и разкървавах колената си. „Трябва да гледаш в краката си“ — поучаваха ме големите. След време усвоих тази спасителна истина и постепенно почнах да се чувствавам по-устойчив. Падах само зиме при поледица, а сега, както изглежда, ще трябва отново да се уча да ходя! Изправих се унило, решил занапред да се движа много предпазливо. Преди да направя следващата крачка, внимателно огледах почвата под краката си. Тя беше съвсем гладка — явно нищо не ме заплашваше.

Тогава прекрачих и... пак паднах. Какво става? Повдигнах се на колене. Заразглеждах пътеката и веднага открих един стърчащ камък. Но нали преди секунда го нямаше... тук?... И тогава нещо сякаш ме озари: правилото „гледай в краката си“ важеше на нормалната Земя, когато краката ми не беше повече от метър. Но в новите условия беше съвсем безполезно. Сега всяка крачка ме пренасяше изведнъж на три-четири метра. Значи, трябва да гледам не надолу, както съм свикнал машинално да правя, а напред — там, където ще стъпи кракът ми. Но старият навик при изменената сила на тежестта само ми пречеше. Трябваше отново да се уча да ходя...

Междувременно приятелят ми най-сетне ме настигна. Макар че бе вървял доста по-предпазливо от мен, костюмът му също беше порядъчно изпрашен. Нататък тръгнахме заедно, като се придържахме един друг. Така стигнахме до мостчето над потока. Вече се канех да стъпя на дъсченото мостче, когато спътникът ми изведнъж ме спря:

— А не можем ли направо?

Всъщност, щом ще правим експерименти, да опитаме! Определих на око разстоянието, което трябваше да прескочим: около осем девет метра, не по-малко! Надвих страха си, като си спомних

колко смело скачаха през пукнатините всички герои от литературните произведения за Луната. Засилих се решително и подскочих.

В първия момент ми се стори, че политам стремително нагоре, земята рязко се отдалечи, а потокът веднага се оказа някъде далеч назад. Но в следващия миг усетих, че губя равновесие. После приятелят ми, който наблюдаваше моя полет отдолу, ми разказа, че съм изпълнил няколко сложни фигури на висш пилотаж. Аз самият бях загубил всякаква ориентировка. Земята се появяваше ту горе, ту долу, ту встрани... Изплашен, размахвах ръце, като се опитвах да възстановя вертикалното си положение. Безуспешно! Летях и се въртях като хвърлен камък.

За щастие кацнах доста удачно, на ръцете и краката си, но все пак сътресението беше твърде чувствително. Добре поне, че отсрещният бряг на потока излезе равен и мек... Ами ако беше обсипан с остри камъни?

Това, което преживях, съвсем не приличаше на възторженото описание на лунните скокове в популярните книжки. Нищо чудно: доскоро проблемът за придвижването на човека в лунни условия не изглеждаше актуален, нямаше причини да се разглежда в цялата му сложност. А че е сложен, аз вече бях разбрал. Трябваше да се уча даже да ходя, както човек се учи да плува! Като че ли се бях озовал в съвсем друга среда. И така беше в същност: бяхме попаднали в друга среда — среда с намалена сила на тежестта.

Върнахме се в дома капнали от умора, телата ни боляха от ударите... На другия ден преди разсъмване влязоха в сила новите условия: въртенето на планетата около оста ѝ рязко се забави. Сега едно пълно завъртане траеше не 24 часа, а приблизително 29 предишни денонощия. Атмосферата на Земята изчезна.

ПРЕДМЕТИТЕ ПРОМЕНИХА НРАВА СИ

Пак станахме рано, за да не пропуснем изгряването на слънцето. Нали това явление вече ставаше доста рядко. До следващия изгрев трябваше да чакаме почти цял земен месец.

Облякохме скафандрите. Поради липсата на въздух излизането на улицата и влизането в къщи представляваше сега доста сложна операция. Там, където преди се намираше вратата, сега бе съоръжена специална шлюзова камера...

Ходенето в скафандри беше до известна степен по-леко. Еластичният комбинезон не пречеше на движенията, а тежките подметки ни правеха по-устойчиви и ограничаваха дължината на крачките. Но всичко вървеше добре, докато ходехме по пътеката. Щом стъпихме върху гладката гранитна скала... Опитах да прекрача — и не можах. Обувките ми бяха залепнали за скалата.

— Помогни ми! — викнах на приятеля си.

— Но аз също съм залепнал... Аха, всичко е наред, трябва само да дръпнеш по-силно крака си. Във вакуума силите на молекулярното сцепление действуват много активно.

Как да е, стигнахме до оградата. Пак нещо непредвидено: вратичката за нищо на света не искаше да се отвори, колкото и да я блъсках.

— Остави я — посъветва ме приятелят ми, като огледа внимателно вратичката. — Металът в пантите се е „заварил“.

— Не ми е много ясно... — промърморих аз.

— Не само на теб. На този ефект обърнаха внимание едва преди няколко години. Енергетичните сили на сцеплението, обединяващи в едно единно цяло атомите и молекулите на всяко твърдо тяло, действуват — на нищожно разстояние — и над повърхността на твърдите тела. Затова повърхността на металите веднага се покрива с извънредно тънък газов слой, който именно не позволява да се слепват повърхностите на две твърди тела. Но сега няма въздух...

— Значи, сега сцепленията в машините ще се „заваряват“ и ще трябва всички механизми да се бракуват?

— Да, над този проблем доскоро още никой не се беше замислял. Какво да се направи, та обикновените земни машини да работят нормално в лунните условия? Не знам, аз не съм специалист, но че в инженерната наука ще се появи нов раздел, някаква „теория за сигурността на механизмите в лунни условия“, в това не се съмнявам.

Прескочихме оградата и почнахме да се изкачваме към планината. Наближаваше изгревът на Слънцето. Над хоризонта се бяха появили ярки бисерносиви лъчи, излизаци някъде от една точка.

— Слънчевата корона! — възторжено извикахме ние.

Изминаха около десетина минути и изведнъж върховете на планинските хребети запламтяха като пламъчета на свещи, само че много по-силно. Но наоколо все още беше нощ. Нямахме го бавния

процес на развиделяване. Денят настъпи мигновено, щом се показа крайчето на слънчевия диск. Околният пейзаж сякаш се разпадна на две части: ослепителни участъци, осветени от слънцето, се редуваха с непроницаемо черни сенки на скали, хълмове, даже на малки грапавини. Един до друг наблюдавахме зноен ден и непрогледна нощ. И над всичко това черно небе, обсипано със звезден прах.

КАК НАМЕРИХМЕ ПЪТЯ

На връщане се заблудихме. Щеше да бъде дори странно, ако не се бяхме заблудили. Близкият хоризонт ограничаваше видимостта; необикновената игра на светлосенки променяше до неузнаваемост вида на местността.

Скоро разбрахме, че не ще успеем да се ориентираме и седнахме да обсъдим положението.

— Май че имах компас — спомних си аз.

— Безполезно — поклати глава приятелят ми. — На Земята... тоест на Луната няма магнитно поле.

— Ще се свържем с дома по късовълновия радиопредавател — казах аз. — Много просто.

— Да, ако виждахме дома.

— Тоест?

— Няма атмосфера, а, значи, няма го и слоя заредени частици — йоносферата, която на Земята отразява като огледало късите радиовълни зад хоризонта. Нашите предаватели сега действуват само в пределите на видимостта.

— Но поне по звездите нищо не ни пречи да се ориентираме. Къде е Полярната звезда?

— Не я търси там. Впрочем безсмислено е да я търсиш. Щом Земята сега се движи като Луната, то оста на въртенето ѝ сочи друга област на небето — района на съзвездиято Дракон. Бих могъл да го намеря, но все едно, съзвездиято едва ли ще ни помогне.

— Излиза, че няма по какво да се ориентираме, така ли? — с понижен глас запитах аз.

— Забеляза ли откъде изгря слънцето?

— Не. Защо?

— Жалко, сега наистина няма по какво да се ориентираме. Аз също не запомних.

— А ако бяхме запомнили?

— Щяхме да се ориентираме по Слънцето.

— Но нали то се движи по небето толкова бързо... — започнах аз и млъкнах.

На предишната Земя Слънцето се движеше бързо! Сега, за да стигне зенита, му бяха нужни седем и половина денонощия. Какъв пропуск, да не забележим откъде изгрява. Едва сега осъзнах колко е отчаяно положението ни. Можахме да скитаем колкото щем, без да намерим дома. А кислородът в скафандрите беше на свършване.

— Ама че глупаво положение! — не се сдържах аз. — Поне да имахме пистолет, биха чули изстрела.

— В безвъздушна среда?!

— Ах, да, вярно. Чакай! Чел ли си Майн Рид?

— Майн Рид? Какво общо има с това Майн Рид? Според мен той е писал само за Земята.

— А помниш ли как постъпваха заблудилите се индианци? Вземаха камък, по-голям, и удряха с него по земята.

— Това е идея! — викна астрономът. — Ще опитаме.

Вдигнахме голям камък (той тежеше сега не повече от обикновено паве) и заудряхме по скалата, като редувахме последователно сигналите. После коленичихме и допряхме шлемовете на скафандрите си до почвата. Притаихме дъх, напрягахме слух. Но всичко беше тихо...

И изведнъж... Не, това не бяха звуци в обикновения смисъл на думата. Долових леко вибриране на почвата. То явно се повтаряше.

Беше ни чула спасителната група, която ни търсеше.

ВЕЧЕРНИ РАЗМИШЛЕНИЯ

— Не е ли достатъчно като начало? — казах аз, когато се върнахме в дома и си починахме. — За несвикналия човек много е трудно в този лунен свят.

— Ами ако трябваше да се пазим от метеорите? — продължи мисълта ми моят приятел. — Ние не изпитахме истинска жегга, нито студ, не трябваше да мислим как да добиваме въздух, вода, храна. Добре поне, че ходехме пеш...

— Какво искаш да кажеш?

— Представяш ли си обикновеният земен автомобил как би подскачал при най-малката вдлъбнатинка на шосето при тези условия? Впрочем обикновеният автомобил въобще не би могъл да се движи на Луната — как ще работи двигател с вътрешно горене, когато няма въздух?

Замислих се. Всичките ни приключения — скоковете, паданията, отчаяните скитания без ориентир, които ни създадоха толкова неприятности, сега ми изглеждаха само като подготвителен клас в Академията на лунния живот. Откъде ще вземе човек в безвъздушна среда въздух, за да живее? А вода? Ами енергия — когато няма реки, няма въглища, нефт? Как ще се защитава от жегата и студа, когато разликата в температурите достига почти 300 градуса? Какво ще прави, когато целият му земен опит не струва пукната пара?

Всичко това го казах гласно. Приятелят ми поклати глава.

— Такъв проблем — каза той — никога досега не се е поставял пред човечеството, толкова е сложен и грандиозен. И все пак ние ще се поселим на Луната, даже отсега виждам как може да стане. Въздух, вода? На Луната има. Кислород колкото искаш има в скалите; в състава на много минерали влиза и водата. Въздух и вода ще добиваме от камъните, стига да имаме енергия. А енергия ще имаме — имаме атомни инсталации, слънчеви батерии. С енергията, въздуха и водата ще създадем оранжерии. Човечеството, както е известно, си поставя само такива задачи, които може да реши. Разбира се, усвояването на Луната ще изисква и качествено нова техника, и качествено нова технология на жизнено важните производства, и нови знания, и нови навици. И транспорт!... Не случайно появяващите се понякога днес рисунки на бъдещи лунни всъдеходи ни изглеждат като илюстрации към някакъв фантастичен роман. Всъдеходи, които вместо колела ще имат например крака... А проектите за лунни станции, построени дълбоко под скалните масиви? На Луната ще трябва да се създаде изкуствено необходимата за живота на човека среда.

— Грандиозно... — прошепнах аз — но все пак осъществимо!

— Да — каза приятелят ми. — Напълно осъществимо.

Очеркът е публикуван в списание „Космос“, брой 5 от 1968 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.